

ΔΕΚ: Αντίθετοι στην κοινοτική νομοθεσία περιορισμοί στην ίδρυση οδοντιατρικών πολυκλινικών

Το ΔΕΚ με απόφασή του της 10.3.2009 στην υπόθεση C-169/07, έκρινε ότι η κανονιστική ρύθμιση της Αυστρίας για την ίδρυση ιδιωτικών νοσηλευτικών ιδρυμάτων δεν είναι συμβατή με το κοινοτικό δίκαιο. Πιο συγκεκριμένα, η αυστριακή κανονιστική ρύθμιση για τα νοσηλευτικά ιδρύματα εξαρτά την ίδρυση αυτόνομων πολυκλινικών - δηλαδή, αυτόνομων οργανωτικά εγκαταστάσεων με σκοπό την εξέταση και θεραπεία προσώπων των οποίων η κατάσταση δεν χρήζει νοσηλείας-, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι ιδιωτικές οδοντιατρικές πολυκλινικές, από τη χορήγηση προηγούμενης διοικητικής άδειας. Η άδεια αυτή χορηγείται μόνον εάν «υφίσταται ανάγκη», με την έννοια ότι δεν υπάρχει επάρκεια προσφοράς αντίστοιχων υπηρεσιών από τα δημόσια και ιδιωτικά κοινωφελή νοσηλευτικά ιδρύματα καθώς και από τους λοιπούς συμβεβλημένους ιατρούς. Το ΔΕΚ έκρινε ότι «τα άρθρα 43 και 48 ΣΕΚ απαγορεύουν εθνικές διατάξεις, όπως οι επιμαχες στην κύρια δίκη, σύμφωνα με τις οποίες, αφενός, απαιτείται άδεια για την ίδρυση ιδιωτικού νοσηλευτικού ιδρύματος υπό μορφή αυτόνομης οδοντιατρικής πολυκλινικής και, αφετέρου, η άδεια αυτή δεν χορηγείται όταν, υπό το πρίσμα των παρεχόμενων από τους συμβεβλημένους ιατρούς υπηρεσιών, δεν υφίσταται ανάγκη δικαιολογούσα την ίδρυση ενός τέτοιου

ιδρύματος, καθόσον οι διατάξεις αυτές δεν απαιτούν επίσης άδεια για την ίδρυση ιατρικών κέντρων και δεν βασίζονται σε προϋπόθεση ικανή να οριοθετήσει επαρκώς την εκ μέρους των εθνικών αρχών άσκηση της εξουσίας τους εκτιμήσεως». Πηγή: Lawnet, 11/3/2009.

Ελλάδα: Γνώμη της Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής για τη διαχείριση του βιολογικού πλούτου

Η εκμετάλλευση των φυσικών και βιολογικών πόρων έως το σχετικά πρόσφατο παρελθόν γινόταν με κατ'εξοχήν οικονομικά κριτήρια. Σήμερα γίνεται όλο και περισσότερο σαφής η σημασία της βιοποικιλότητας για τον άνθρωπο και η ευθύνη του για την προστασία της. Στη Γνώμη της Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής, που κατατέθηκε στις 25 Φεβρουαρίου 2009, καταγράφονται η αξία της βιοποικιλότητας, οι ανθρωπογενείς κίνδυνοι που αυτή αντιμετωπίζει καθώς και οι κυριότεροι, σύμφωνα με την Επιτροπή, λόγοι που στοιχειοθετούν την ανάγκη προστασίας της βιοποικιλότητας διεθνώς και στη χώρα μας.

Η Επιτροπή καταλήγει σε προτάσεις γενικότερης πολιτικής ή εντοπισμένης δράσης για την ανάδειξη της περιβαλλοντικής ηθικής και συγκεκριμένα της προστασίας της βιοποικιλότητας σε βασικό κριτήριο κατά τον προγραμματισμό της ανθρώπινης δραστηριότητας και τη χάραξη της εθνικής πολιτικής της χώρας μας. Πηγή: www.bioethics.gr

Αυστραλία: Πρόταση για αλλαγή της νομοθεσίας για την επιλογή φύλου των παιδιών από εξωσωματική γονιμοποίηση

Κορυφαίος επιστήμονας σε θέματα εξωσωματικής γονιμοποίησης στην Αυστραλία εισηγήθηκε αλλαγή της νομοθεσίας ώστε να μπορούν τα ζευγάρια να επιλέγουν το φύλο του παιδιού τους. Ο καθηγητής Μάικλ Τσάπμαν προέβη σε αυτή την τοποθέτηση με αφορμή την είδηση ότι οι γυναίκες στην Αυστραλία είναι διατεθειμένες να δώσουν μέχρι και 10.000 δολάρια για να επιλέξουν το φύλο του παιδιού τους με εξωσωματική γονιμοποίηση. Στην Αυστραλία απαγορεύεται η επιλογή του φύλου του εμβρύου, αλλά όπως αποκαλύπτει η εφημερίδα "Herald Sun" κλινικές της χώρας που ειδικεύονται στη μέθοδο της εξωσωματικής γονιμοποίησης, συνεργάζονται με παρόμοιες κλινικές στην Ταϊλάνδη και στέλνουν εκεί τις πελάτισσές τους.

Ομάδα γυναικών από τη Βικτώρια, αλλά και άλλες πολίτιες της Αυστραλίας, έχουν καταθέσει την εμπειρία τους σε ηλεκτρονικό φόρουμ, αποκαλύπτοντας ότι ταξίδεψαν στην Μπανγκόκ και επισκέφθηκαν κλινική, όπου και ολοκληρώθηκε η διαδικασία της τεχνητής γονιμοποίησης και επιλογής φύλου του εμβρύου. Πηγή: Lawnet, 12/12/2008.

ΙΑΤΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΒΙΟΗΘΙΚΗ

Ευρεσιτεχνίες ανθρώπινων βλαστοκυττάρων

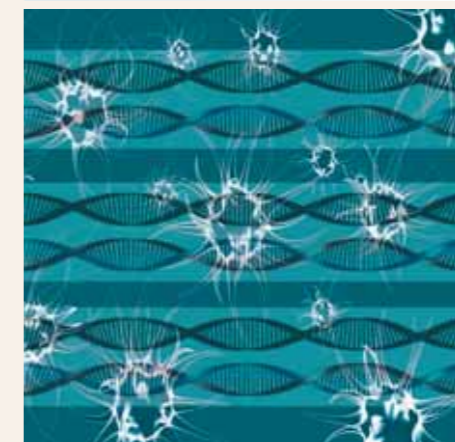
Λεάνδρος Λεφάκης, Διδάσκων στο Πανεπιστήμιο Στερεάς Ελλάδας

Η έρευνα στο πεδίο των ανθρώπινων βλαστοκυττάρων δημιουργεί σημαντικές ερευνητικές προσδοκίες. Τα τελευταία, ιδίως, χρόνια η σχετική γνώση έχει αναπτυχθεί τόσο, ώστε έχει μεταβληθεί η αντίληψη της επιστήμης για τις δυνατότητες χρήσης των σωματικών κυττάρων στο επίπεδο των ιατρικών εφαρμογών και της έρευνας. Επίσης, στη σύγχρονη δικαιοκή αντίληψη το δικαιο της ευρεσιτεχνίας δεν είναι το λογικό αποτέλεσμα μιας αυτόνομης διαδικασίας που λειτουργεί βάσει ενός αμιγώς νομικού πλαισίου και αποτελεί αρμοδιότητα των ειδικών, αλλά επηρεάζεται από αποφάσεις με κοινωνικό και ηθικό αντίκτυπο. Για το δικαιο η χορήγηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας σε ανθρώπινα βλαστοκύτταρα αποτελεί ζήτημα αιχμής. Το κύριο ερώτημα αφορά στη σκοπιμότητα της κατοχύρωσης και στις επακόλουθες συνέπειες σε τομείς όπως η διάγνωση και θεραπεία ασθενειών, η βιοιατρική έρευνα και η εν γένει ερευνητική δραστηριότητα. Στο πεδίο της βιοηθικής ο κίνδυνος αθέμιτης εμπορευματοποίησης των αποτελεσμάτων της έρευνας επί βλαστοκυττάρων προσανατολίζει το δικαιο προς μια σύγχρονη ερμηνευτική προσέγγιση.

Η ελληνική νομοθεσία για τις εφευρέσεις βιολογικού - βιοτεχνολογικού υλικού κινείται στο πλαίσιο των κειμένων που διέπουν το ευρωπαϊκό δικαιο, το οποίο σημειωτέον έχει θεωρηθεί ότι

υπολείπεται όσον αφορά στα παρεχόμενα εγγύα προστασίας από το αντίστοιχο των Ηνωμένων Πολιτειών. Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση και η Οδηγία 98/44/ΕΚ για την προστασία των βιοτεχνολογικών

...στη σύγχρονη δικαιοκή αντίληψη το δικαιο της ευρεσιτεχνίας δεν είναι το λογικό αποτέλεσμα μιας αυτόνομης διαδικασίας που λειτουργεί βάσει ενός αμιγώς νομικού πλαισίου και αποτελεί αρμοδιότητα των ειδικών, αλλά επηρεάζεται από αποφάσεις με κοινωνικό και ηθικό αντίκτυπο. Για το δικαιο η χορήγηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας σε ανθρώπινα βλαστοκύτταρα αποτελεί ζήτημα αιχμής.

εφευρέσεων αποτελούν τμήμα του ελληνικού θετικού δικαίου (δυνάμει του ν. 1607/1986 και του π.δ. 321/2001 αντίστοιχα). Όμως, το δικαιο της ευρεσιτεχνίας δεν είναι το μόνο που ρυθμίζει το ειδικό θέμα των εφευρέσεων βιολογικού και γενετικού υλικού. Οι σχετικές προβλήσεις ερμηνεύονται σε συνδυασμό με αυτές του ειδικού δικαίου για τη βιοηθική, όπως συνοψίζονται στις διατάξεις της Σύμβασης του Oviedo, της Σύμβασης για τη Βιολογική Ποικιλότητα και της Οικουμενικής Διακήρυξης της UNESCO για το ανθρώπινο γο-

νιδίωμα. Ειδικά στην περίπτωση της ελληνικής έννομης τάξης τούτο επιβάλλεται διότι ο εφαρμοστής - ερμηνευτής του δικαίου κινείται σε ένα πεδίο όπου ο νομοθέτης δεν έχει ιδιαίτερα παρέμβει ρυθμιστικά. Επομένως, πολλές φορές ανάγεται σε υπερνομοθετικό επίπεδο για να αντιμετωπίσει ένα ζήτημα το οποίο τυχόν ανακύψει. Πέραν, όμως, από τις ειδικές ρυθμίσεις του θετικού δικαίου αναδεικνύεται και η ανάγκη προστασίας των βασικών εκφάνσεων των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Στο σημείο αυτό εντοπίζεται ερμηνευτικά ο ρόλος της ανθρώπινης αξίας, ως θεμελιώδους προστατευόμενης συνταγματικής αρχής. Η οριοθέτηση του κανονιστικού περιεχομένου της και η τοποθέτησή της ως το ακρότατο ηθικό «κράσπεδο» για την αποσαφήνιση του τι είναι δεκτικό διπλώματος ευρεσιτεχνίας αποτελεί ερμηνευτικό θεμέλιο προσέγγισης στον τομέα των ευρεσιτεχνιών βλαστοκυττάρων. Από τον σεβασμό της ανθρώπινης αξίας και των σχετικών δικαιωμάτων (ελεύθερη ανάπτυξη προσωπικότητας, προστασία γενετικής ταυτότητας, προστασία της έρευνας) θα εξαρτηθεί η νομιμότητα κατοχύρωσης με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας πολλών συναφών εφευρέσεων.

Σε κάθε περίπτωση, οι αρχές που προκρίνονται στηρίζονται στην ανάγκη αυστηρής εφαρμογής της μη εμπορευματοποίησης των ανθρώπινων εμβρύων και την αναγνώριση της αδυναμίας κατοχύρωσης των μη τροποποιημένων βλαστοκυττάρων που απομονώνονται, κυρίως λόγω της μη εφαρμογής των προϋποθέσεων του νέου και της βιο-

Βιβλιοπαρουσιάσεις...

Βλαστοκύτταρα
Σειρά: Δημοσιεύματα Ιατρικού Δικαίου και Βιοηθικής. Τεύχος 9. Συλλογικό Έργο

ISBN: 978-960-445-451-8, © 2009, Σελ.: VIII+90, Τιμή: 10,00 €

Οι ειδήσεις σχετικά με την αξιοποίηση των βλαστοκυττάρων στις ιατρικές θεραπείες είναι στις μέρες μας καταιγιστικές. Πληροφορούμαστε ότι στην Αγγλία έχει παραχθεί από τα βλαστοκύτταρα αίμα, στην Ιαπωνία έχουν παραχθεί οστά, και βέβαια εξακολουθεί να υποστηρίζεται ότι με τη χρήση των βλαστοκυττάρων θα μπορούν να αντιμετωπίζονται σοβαρές ασθένειες όπως το Parkinson, τα καρδιαγγειακά νοσήματα ή ο διαβήτης.

Είναι άραγε οι πληροφορίες αυτές βάσιμες; Από πού μπορούμε να προμηθευόμαστε βλαστοκύτταρα, κάτω από ποιες συνθήκες λειτουργούν σήμερα οι τράπεζες βλαστοκυττάρων, και ποια είναι τα ηθικής τάξης προβλήματα που συνδέονται με τη σχετική έρευνα ή την κατοχύρωση της ευρεσιτεχνίας σ' αυτό το χώρο; Πρόκειται για κρίσιμα ερωτήματα που, σε συνδυασμό και με πολλά άλλα, αναδεικνύουν την πολυπλοκότητα του όλου ζητήματος, καθώς και την ανάγκη να έχουμε σ' αυτά αξιόπιστες και εξειδικευμένες, νομοθετικές ιδίως, απαντήσεις.

Ευρεσιτεχνίες ανθρώπινων βλαστοκυττάρων

μηχανικής εφαρμογής. Όσον αφορά στις μεθόδους που περιλαμβάνουν ανθρώπινα βλαστοκύτταρα, οποιαδήποτε και αν είναι η πηγή τους, δεν υφίσταται συγκεκριμένο ηθικό εμπόδιο και είναι δεκτικές κατοχύρωσης με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, αφού στηρίζονται σε ανθρώπινα βλαστοκύτταρα τα οποία έχουν αυτοτελή ύπαρξη σε σχέση με το ανθρώπινο σώμα από το οποίο προέρχονται. Η πράξη διαχωρισμού

από το σώμα αποτελεί λόγο ένταξης του βλαστοκυττάρου σε ιδιαίτερο καθεστώς νομικής προστασίας, διαφορετικό από το προερχόμενο υποκείμενο.

Αναφορικά, τέλος, με την κλωνοποίηση η κρατούσα άποψη τείνει στην απαγόρευση της αναπαραγωγικής, το δε ζήτημα της θεραπευτικής κλωνοποίησης προκρίνεται ως σημαντικό προς επανεξέταση

με γνώμονα τις ηθικές αντιρρήσεις που έχουν διατυπωθεί. Παράλληλη είναι και η αναγνώριση της σημασίας που οφείλεται στην προστασία του δότη και στην εν επιγνώσει και κατόπιν ενημέρωσης συναίνεση αυτού ως θεμελιώδης ηθική αρχή συνδεόμενη με αυτήν της ατομικής αυτονομίας, καθώς και τον σεβασμό της εμπιστευτικότητας των προσωπικών δεδομένων.

Δικαστικές αποφάσεις: ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΕΚ της 17ης Φεβρουαρίου 2009, στην υπόθεση C-552/07

Συγκεκριμένα, με τις διατάξεις αυτές, ο κοινοτικός νομοθέτης δεν επιδίωξε να θεσπίσει μόνο μηχανισμούς για διαβούλευση του κοινού γενικώς και, ενδεχομένως, ορισμένων ομάδων σχετικά με τη σχεδιαζόμενη σκόπιμη ελευθέρωση ΓΤΟ, αλλά και το δικαίωμα πρόσβασης του κοινού στις πληροφορίες σχετικά με την ελευθέρωση αυτή καθώς και τη δημιουργία δημόσιων μητρώων στα οποία πρέπει να αναφέρεται η τοποθεσία κάθε ελευθέρωσης ΓΤΟ. Από τη σχέση αυτή μεταξύ της διαδικασίας κοινοποίησης και της πρόσβασης στα δεδομένα προκύπτει ότι, εκτός από τις εξαιρέσεις που προβλέπει η ίδια η οδηγία, το ενδιαφερόμενο κοινό μπορεί να ζητήσει τη γνωστοποίηση κάθε πληροφοριακού στοιχείου που έχει διαβιβασθεί από τον κοινοποιούντα στο πλαίσιο της διαδικασίας χορήγησης άδειας σχετικής με τέτοια ελευθέρωση.

Όσον αφορά τη φύση των δεδομένων αυτών, το άρθρο 6 παρ. 1 και 2 της οδηγίας 2001/18 προβλέπει ότι οποιοσδήποτε επιθυμεί να προβεί σε σκόπιμη ελευθέρωση ΓΤΟ πρέπει να υποβάλει κοινοποίηση στην αρμόδια αρχή του κράτους μέλους, στην επικράτεια του οποίου θα πραγματοποιηθεί η ελευθέρωση, η οποία πρέπει να περιλαμβάνει τεχνικό φάκελο όπου παρέχονται οι πληροφορίες του παραρτήματος ΙΙΙ. Λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των στοιχείων αυτών, τα κράτη μέλη υποχρεούνται, σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 1 και 2 της οδηγίας 2001/18, να μεριμνούν ώστε να λαμβάνονται όλα τα δέοντα μέτρα προκειμένου να αποφεύγονται οι επιπτώσεις για την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον από τη σκόπιμη ελευθέρωση ΓΤΟ και να διενεργούν κατάλληλη αξιολόγηση των ενδεχόμενων περιβαλλοντικών κινδύνων από την ελευθέρωση αυτή.

Μεταξύ των στοιχείων για τα οποία πρέπει να γίνεται μνεία στους τεχνικούς φακέλους που συνοδεύουν τις κοινοποιήσεις απαριθμούνται, μεταξύ άλλων, σύμφωνα με τις επιταγές του παραρτήματος ΙΙΙ Β, Ε, της οδηγίας αυτής, η γεωγραφική θέση και το μέγεθος των τόπων στους οποίους θα πραγματοποιηθεί η ελευθέρωση καθώς και η περιγραφή του οικοσυστήματος των τόπων στους οποίους θα πραγματοποιηθεί η ελευθέρωση, συμπεριλαμβανομένου του κλίματος, της χλωρίδας, της πανίδας, καθώς και η εγγύτητα σε αναγνωρισμένους βιοτόπους ή προστατευόμενες περιοχές που ενδέχεται να επηρεαστούν. Όσον αφορά την ελευθέρωση γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών πτηνών των ανωτέρω φυτών, το παράρτημα ΙΙΙ Α, μέρος ΙΙΙ, στοιχείο Β, θέτει, μεταξύ των

στοιχείων για τα οποία πρέπει να γίνεται μνεία στους τεχνικούς φακέλους που συνοδεύουν τις κοινοποιήσεις, τη γεωγραφική θέση και το στίγμα του ή των τόπων στους οποίους θα πραγματοποιηθεί η ελευθέρωση καθώς και την περιγραφή των οικοσυστημάτων, τα οποία ανεξαρτήτως του αν αποτελούν στόχους, ενδέχεται να επηρεαστούν. Έτσι, τα στοιχεία σχετικά με τη γεωγραφική θέση μιας σκόπιμης ελευθέρωσης ΓΤΟ που πρέπει να περιλαμβάνονται στην κοινοποίηση της ελευθέρωσης αυτής πληρούν τις απαιτήσεις που αφορούν τον καθορισμό των συγκεκριμένων αποτελεσμάτων της ελευθέρωσης αυτής στο περιβάλλον. Συνεπώς, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι ο «τόπος στον οποίο θα πραγματοποιηθεί η ελευθέρωση», υπό την έννοια του άρθρου 25 παρ. 4 περ. α' της οδηγίας 2001/18, καθορίζεται από κάθε πληροφορία σχετική με την τοποθεσία της ελευθέρωσης αυτής, την οποία προσκομίζει ο κοινοποιών ενώπιον των αρμοδίων αρχών του κράτους μέλους, στο έδαφος του οποίου πρέπει να πραγματοποιηθεί η ελευθέρωση αυτή στο πλαίσιο των διαδικασιών των άρθρων 6, 7, 8, 13, 17, 20 ή 23 της ίδιας οδηγίας.

3. Επί του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος

Για να δοθεί απάντηση στο δεύτερο ερώτημα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο, υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 25 παρ. 1 - 3 της οδηγίας 2001/18 θεσπίζει σύστημα το οποίο καθορίζει με ακρίβεια ότι δύνανται να παραμείνουν απόρρητα διάφορα στοιχεία που γνωστοποιούνται στο πλαίσιο της διαδικασίας κοινοποίησης και ανταλλαγής πληροφοριών της ίδιας οδηγίας. Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι δεν μπορούν να δημοσιοποιηθούν οι εμπιστευτικές πληροφορίες που κοινοποιούνται στην Επιτροπή και στην αρμόδια αρχή ή ανταλλάσσονται βάσει της οδηγίας αυτής, καθώς και οι πληροφορίες που δύνανται να βλάψουν την ανταγωνιστική θέση του κοινοποιούντος και πρέπει να προστατεύονται τα σχετικά με τα στοιχεία αυτά δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Εξάλλου, σύμφωνα με τις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 25, η αρμόδια αρχή αποφασίζει, ύστερα από διαβούλευση με τον κοινοποιούντα, ποια στοιχεία θα παραμείνουν απόρρητα, κατόπιν της «κατά επαληθεύσιμο τρόπο αιτιολογίας» που προσκομίζει ο κοινοποιών, και τον ενημερώνει για την απόφασή της. Επομένως, με το σύνολο των διατάξεων αυτών, η οδηγία 2001/18 ρυθμίζει εξαντλητικώς το δικαίωμα πρόσβασης του κοινού στον υπό εξέταση τομέα και την ύπαρξη ενδεχομένων εξαιρέσεων του δικαιώματος αυτού.

Σημειωτέον ότι, σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 4 περ. α' της οδηγίας αυτής, σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να παραμείνουν απόρρητες οι πληροφορίες σχετικά με τον τόπο στον οποίο θα πραγματοποιηθεί η ελευθέρωση.

Υπό τις συνθήκες αυτές, στοιχεία αναγόμενα στην προώθηση της δημόσιας τάξης ή άλλων απορρήτων που προστατεύει ο νόμος, όπως τίθενται από το αιτούν δικαστήριο με το δεύτερο ερώτημά του, δεν αποτελούν λόγους δυνάμει της περιορισμένης την πρόσβαση στα στοιχεία που απαριθμούνται στο άρθρο 25 παρ. 4 της οδηγίας 2001/18, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται ο τόπος στον οποίο θα πραγματοποιηθεί η ελευθέρωση. Ειδικότερα, όσον αφορά τη σκόπιμη ελευθέρωση ΓΤΟ στο περιβάλλον, το Δικαστήριο έκρινε, με τη σκέψη 72 της απόφασης της 9ης Δεκεμβρίου 2008, C-121/07, Επιτροπή κατά Γαλλίας (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), ότι, ακόμη και αν υποθεθεί ότι οι αναταραχές που προβάλλει η Γαλλική Δημοκρατία αποδίδονται όντως εν μέρει στην υλοποίηση κοινοτικών κανόνων, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να επικαλούνται δυσχέρειες εφαρμογής που ανακύπτουν στο στάδιο της εκτέλεσης ορισμένης κοινοτικής πράξης, ανεξάρτητα από το αν συνδέονται με την εναντίωση πολιτών, προκειμένου να δικαιολογήσουν τη μη τήρηση των υποχρεώσεων και προθεσμιών που απορρέουν από το κοινοτικό δίκαιο.

Τέλος, όσον αφορά την επίκληση του άρθρου 95 ΕΚ από το αιτούν δικαστήριο, αρκεί η επισήμανση ότι το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος δεν έκανε χρήση της δυνατότητας που προβλέπει το άρθρο αυτό.

Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι οι διατάξεις του άρθρου 3 παρ. 2 της οδηγίας 90/313, καθώς και του άρθρου 4 παρ. 2 της οδηγίας 2003/4, σύμφωνα με τις οποίες αιτήσεις περιβαλλοντικών πληροφοριών μπορεί να απορριφθούν αν η δημοσιοποίηση των ζητούμενων πληροφοριών δύναται να θίξει ορισμένα συμφέροντα, μεταξύ των οποίων και τη δημόσια ασφάλεια, δεν μπορούν να αντανακλούν ή να αποτελούν αιτίαση διαφάνειας που απορρέει από το άρθρο 25 παρ. 4 της οδηγίας 2001/18.

Κατά συνέπεια, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι επιφύλαξη αναγόμενη στην προστασία της δημόσιας τάξης ή άλλων συμφερόντων που προστατεύει ο νόμος δεν μπορεί να αντανακλεί στη δημοσιοποίηση των πληροφοριών του άρθρου 25, παράγραφος 4, της οδηγίας 2001/18.

Δικαστικές αποφάσεις: ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΕΚ της 17ης Φεβρουαρίου 2009, στην υπόθεση C-552/07

Αίτηση έκδοσης προδικαστικής απόφασης βάσει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Conseil d'État (Γαλλία), στο πλαίσιο της δίκης Commune de Sausheim κατά P. Azelvandre - Οδηγία 2001/18/ΕΚ Σκόπιμη ελευθέρωση γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών - Τόπος στον οποίο θα πραγματοποιηθεί η ελευθέρωση - Εμπιστευτική φύση

1. Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

Με το από 21 Απριλίου 2004 έγγραφο, ο P. Azelvandre ζήτησε από τον δήμαρχο του Sausheim να του γνωστοποιήσει, σχετικά με κάθε σκόπιμη ελευθέρωση ΓΤΟ που πραγματοποιήθηκε στο έδαφος του δήμου αυτού, την ανακοίνωση προς το κοινό, το δελτίο εμφύτευσης, βάσει του οποίου καθίσταται δυνατός ο εντοπισμός του γαιοτεμαχίου στο έδαφος του οποίου πραγματοποιήθηκε η ελευθέρωση και τη συνοδευτική επιστολή του νομάρχη. Ζήτησε επίσης τα ενημερωτικά δελτία για κάθε νέα ελευθέρωση που επρόκειτο να πραγματοποιηθεί το 2004. Καθώς δεν υπήρχε απάντηση, ο P. Azelvandre, με το από 1 Ιουνίου 2004 έγγραφο, προσέφυγε ενώπιον της επιτροπής πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα (CADA), ζητώντας να του γνωστοποιηθούν τα έγγραφα που διαλαμβάνει στο από 21 Απριλίου 2004 έγγραφό του. Στις 24 Ιουνίου 2004, η επιτροπή αυτή διατύπωσε γνώμη υπέρ της γνωστοποίησης της ανακοίνωσης προς το κοινό και της πρώτης σελίδας της συνοδευτικής επιστολής του νομάρχη. Αντίθετα, διατύπωσε γνώμη κατά της γνωστοποίησης του δελτίου εμφύτευσης και της κάρτας εντοπισμού των ελευθερώσεων, με το σκεπτικό ότι η γνωστοποίηση αυτή θα προσέβαλε το απόρρητο του ιδιωτικού βίου και την ασφάλεια των ενδιαφερόμενων επιχειρηματιών. Εξάλλου, η επιτροπή αυτή κήρυξε απαράδεκτο το αίτημα για γνωστοποίηση των δελτίων σχετικά με κάθε νέα ελευθέρωση. Μετά από αυτά, ο

δήμαρχος του Sausheim, στις 24 Μαΐου και στις 4 Αυγούστου 2004, γνωστοποίησε στον P. Azelvandre τις ανακοινώσεις προς το κοινό σχετικά με πέντε ελευθερώσεις γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών που πραγματοποιήθηκαν στο έδαφος του δήμου αυτού και τις συνοδευτικές επιστολές του νομάρχη για δύο από τις ανακοινώσεις αυτές.

Στις 16 Σεπτεμβρίου 2004, ο P. Azelvandre άσκησε ενώπιον του Tribunal Administratif de Strasbourg προσφυγή επιδιώκοντας, αφενός, να ακυρωθεί η σιωπηρή απόφαση με την οποία ο δήμαρχος του Sausheim απέρριψε το αίτημά του για τη γνωστοποίηση των επιστολών του νομάρχη και των δελτίων εμφύτευσης για κάθε ελευθέρωση ΓΤΟ που είχε πραγματοποιηθεί στο έδαφος του δήμου και, αφετέρου, να υποχρεωθεί ο δήμαρχος να του γνωστοποιήσει τα έγγραφα αυτά. Με την από 10 Μαρτίου 2005 απόφαση, το Tribunal Administratif de Strasbourg, αφενός, ακύρωσε τη σιωπηρή απόφαση του δημάρχου του Sausheim να μη γνωστοποιήσει τις επιστολές του νομάρχη σχετικά με τις λοιπές δοκιμές ελευθέρωσης ΓΤΟ και τα δελτία εμφύτευσης σχετικά με τις πέντε δοκιμές, και, αφετέρου, υποχρέωσε τον δήμαρχο να γνωστοποιήσει τα προαναφερθέντα έγγραφα. Στις 30 Μαΐου 2005, ο Δήμος του Sausheim άσκησε ενώπιον του Conseil d'État αναίρεση κατά της απόφασης αυτής.

Το Conseil d'État είχε αμφιβολίες όσον αφορά την ερμηνεία των υποχρεώσεων πληροφόρησης του κοινού σε θέματα σκόπιμης ελευθέρωσης ΓΤΟ, όπως αυτές απορρέουν, μεταξύ άλλων, από το άρθρο 19 της οδηγίας 90/220 και για το λόγο αυτό υπέβαλε στο ΔΕΚ τα εξής προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Πρέπει η έκφραση "τόπος όπου θα πραγματοποιηθεί η ελευθέρωση γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών", ο οποίος δεν δύνανται, κατά το άρθρο 19 της οδηγίας 90/220 [...], να θεωρηθεί εμπιστευτικός, να vonθεί ως αναφερόμενη

σε καταχωρημένο στο κτηματολόγιο γαιοτεμάχιο ή σε ευρύτερη γεωγραφική ζώνη που αντιστοιχεί είτε στο δήμο, στο έδαφος του οποίου πραγματοποιείται η ελευθέρωση, είτε σε μία ακόμη ευρύτερη ζώνη (επαρχία, νομός);

2) Στην περίπτωση που θεωρηθεί ότι ο ως άνω τόπος πρέπει να vonθεί ως καταχωρημένο στο κτηματολόγιο γαιοτεμάχιο, μπορεί μία επιφύλαξη αναγόμενη στην προστασία της δημοσίας τάξης ή άλλων απορρήτων που προστατεύει ο νόμος να αντανακλεί στη γνωστοποίηση των στοιχείων καταχώρησης στο κτηματολόγιο του γαιοτεμαχίου που συνιστά τόπο ελευθέρωσης των ως άνω οργανισμών, βάσει του άρθρου 95 ΕΚ ή της οδηγίας 2003/4 [...] ή βάσει μιας γενικής αρχής του κοινοτικού δικαίου;»

2. Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

Για να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό, παρατηρείται εισαγωγικά ότι το άρθρο 25 παρ. 4 της οδηγίας 2001/18, το οποίο προβλέπει ότι ορισμένα πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με τη σκόπιμη ελευθέρωση ΓΤΟ στο περιβάλλον δεν είναι δυνατό να θεωρούνται απόρρητα, εντάσσεται σε ένα σύνολο κανόνων περί διαφόρων διαδικασιών εφαρμοστέων σε τέτοια ελευθέρωση. Οι κανόνες αυτοί εμπνέονται από τους σκοπούς που επιδιώκει η οδηγία αυτή, όπως διευκρινίζονται στην πέμπτη, έκτη, όγδοη και δέκατη αιτιολογική σκέψη της, δηλαδή την προστασία της ανθρώπινης υγείας, τις αρχές της προληπτικής δράσης και της προφύλαξης, καθώς και της διαφάνειας των μέτρων για την προετοιμασία και την εφαρμογή της ελευθέρωσης αυτής.

Όσον αφορά τον τελευταίο από τους προαναφερθέντες σκοπούς, σημειωτέον ότι το καθεστώς διαφάνειας που θεσπίζει η εν λόγω οδηγία αντανακλάται, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 9, καθώς και στα άρθρα 25 παρ. 4 και 31 παρ. 3.